

A LA VORA DEL RIU NO FACES NIU (refrany valencià)

Com no pot ser de cap altra manera, comencem aquest escrit donant el nostre condol als germans valencians, que estan patint les greus conseqüències dels aiguats d'aquests dies.

És sobradament conegut que tot el llevant de la península està repetidament sotmès al perill de fortes pluges tardorals, que ocasionen importants inundacions, preferentment a les zones litorals. Serveixin com a exemple les més de 75 inundacions que ha experimentat la ciutat de València des del 1321 fins a finals del segle XIX, o les més de 400 que ha experimentat la Comunitat en el mateix període.

Segons el coneixement actual, la freqüència i magnitud d'aquests fenòmens, a conseqüència del canvi climàtic, s'ha intensificat aquests darrers anys, i així com fa unes desenes d'anys precipitacions de 250 L/m²/dia, ja eren considerades molt importants, ara ens hem d'anar acostumant a magnituds de 400-500 L/m²/dia, amb puntes localitzades encara més altes.

El perill està doncs ben definit, i la vulnerabilitat de les persones i bens és evident, davant dels cabals fluvials involucrats.

Per la seva banda, aquests cabals es veuen incrementats per un urbanisme desafortat, que no deixa espai adequat per a la laminació de les avingudes, i la seva infiltració en el subsòl, i per una ocupació intensiva dels espais fluvials.

Fent referència a Catalunya, i segons dades de la pròpia Generalitat, per al període gener-juny de 2024, s'ha construït a un ritme de 1 habitatge unifamiliar acabat cada 3 hores. Donat que la majoria són segones residències, és això gaire sostenible?

Per una altra banda, i segons dades de la Generalitat, almenys un 15% del sòl urbà consolidat de Catalunya se situa en zona inundable, i 705.000 persones hi viuen.

El grau d'exposició és doncs també elevat, el que té com a conseqüència, conjuntament amb el perill manifest i la vulnerabilitat evident, que el risc geològic per inundació sigui clarament alt.

Paraules com decreixement i deconstrucció haurien de deixar de ser una utopia, per a esdevenir fets. Amb estudis rigorosos i anàlisi cas per cas, però ens hi hem de posar ja.

Pel que fa a la mitigació i prevenció del risc, la seva gestió no és sovint la més adequada. Les previsions meteorològiques són actualment prou precises, però si no van acompanyades de les oportunes i ràpides decisions governamentals, tenen poca eficàcia.

Cal una bona coordinació entre les entitats de govern, protecció civil, serveis meteorològics, equips d'emergència, agents de l'autoritat, l'Agència Catalana de l'Aigua i centres de gestió del risc.

I tot això ben recolzat en una bona política. Com pot ser que encara hi hagi molts municipis de Catalunya situats en zones de risc, com al Vallès, on la riuada de 1962 va deixar prop de mil morts, o a algunes zones litorals, que encara no tenen redactat el corresponent pla de protecció civil per risc d'inundació?

Finalment, cal una millor educació ciutadana en riscos geològics, i per això se'ns fa difícil entendre com els successius plans d'educació dels nostres joves, han anat reduint cada cop més l'ensenyament de la geologia.

Hi ha una tasca enorme però alhora engrescadora, en la divulgació de la geologia a la societat, per tal de que el comportament dels ciutadans davant el risc geològic hagi estat no tan sols ensenyat i comprés, si no també entrenat.

Acabarem amb el vers d'una cançó de Raimon: "*al meu país la pluja no sap ploure*", però si a sobre la gestió política del risc no es fa bé, que Déu ens agafi confessats.

Barcelona 1 de novembre 2024

Albert Ventayol

Observatori del GeoRisc

Col·legi de Geòlegs i Geòlogues de Catalunya

COLGEOCAT

